

Nu kan vi äntligen träffas igen!

← Föreningsstämman på Berns

Läs mer på sidorna 20-21

↑ Bergsprängar- dagarna

Läs mer på sidorna 16-18

← Medlemsträff i Växjö

Läs mer på sidan 26

← Björsäters Berg & Transport

Läs mer på sidorna 10-13

Ledaren

Ur led är tiden.

UTVECKLAD I SAMARBETE MED:

En plötslig köldknäpp i Bromölla

SmartROC T35/T40 är testad av verkligheten.

Innan nya produkter tas i drift har vi testat dem grundligt men inget kan jämföras med den prövning de utsätts för av verkligheten. De sextio SmartROC T35 och T40 som under två år testats av svenska bergväggar, höststormar och leråkrar har tillsammans avverkat nära 150.000 timmar. Under så lång tid händer en del, både förutsett och oförutsett. Varje år uppdaterar vi därför maskinerna baserat på insikter från fältet.

Läs mer på testadavverkligheten.se

Ur led är tiden

Ovanstående rubrik är hämtad från William Shakespeare i dramat Hamlet, där fortsättningen på citatet är ”ve! att jag är den som föddes att den vrida rätt igen”.

Tyvärr så besitter jag inte makten att skapa ordning i tiden. Vi har gått från det ena eländet till det andra, sett i ett globalt perspektiv, och i skrivande stund är framtiden ytterst oförutsägbar.

Under pandemin så påverkades inte vår bransch i samma omfattning som för många andra. Tvärtom, så var systersektorn på en väldigt hög nivå och arbetena rullade på, givet vissa undantag med sjukfrånvaro, leveransproblem och ökade priser på material och reservdelar.

Inte nog med att Rysslands invasion av Ukraina i ett slag förändrat spelplanen i hela världen, vilket direkt påverkar oss och våra arbeten här i Sverige. Det som blivit väldigt tydligt är skenande sprängämnes och bränslepriser. När det gäller sprängämnet, där Ryssland var den största leverantören av ammoniak som ingår som råvara i de flesta explosiva produkter, har produktionen ställts om till andra länder i Europa. Produktionsomställningen innebär att framställningen sker med naturgas och följer då andra, dyrare råvaruindex. Om sedan gaskranarna från Ryssland stängs, vet vi inte vad konsekvenserna blir.

Inte nog med detta. Även här hemma har vi reella hot som inom en snar framtid kan vara en verklighet. Jag pratar då främst om cementkrisen, ett ämne som varit aktuellt under en längre tid. Produktionen av cement sker ju nu på ett undantag från regeringen som gäller till sista december 2022. Efter detta datum är det extremt oklart vad som kommer att hända. Behovet av cement lär ju inte minska den dag då kriget i Ukraina är slut.

Ett annat citat, denna gång formulerat av Tage Danielsson, ”Det är ens skyldighet att hålla -glädjen levande. Det kan vara tungt, men man måste försöka. Om man ger upp och drunknar i sorgen, ökar man världens elände”

Jag kan inte göra annat än att hålla med.

*Jan Johansson
VD BEF
jan@bef.nu*

(Nya) Entreprenadindex E 84 Feb 2021 - Feb 2022

112	Bergarbeten (Markarbeten)	6,3 %
411	Sprängningsarbeten (Bergrum o tunnlar)	10,6 %
3011	Arbetslöner, Bygg + Anl.avtalet	0,8 %
3015	,Väg- och banavtalet	0 %
3016	, Underjord	0 %
511	Konsultuppdrag	0,7 %
4011	Tjänstemannalöner	1,4 %

För mer information och hjälp ring föreningskontoret.
Äldre Index hittar ni på www.byggindex.scb.se

Bergmaterialindex

2016	2016	2016	2017	2017	2017	2017	2018	2018	2018	2018	2019	2019	2019	2019	2020	2020	2020	2020	2021	2021	2021	2021	2022	2022	februari 2022*	februari 2022*	
kvartal 2	kvartal 3	kvartal 4	kvartal 1	kvartal 2	kvartal 3	kvartal 4	kvartal 1	kvartal 2	kvartal 3	kvartal 4	kvartal 1	kvartal 2	kvartal 3	kvartal 4	kvartal 1**	kvartal 2**	kvartal 3**	kvartal 4	kvartal 1	kvartal 2	kvartal 3	kvartal 4	januari	februari	januari 2022	kvartal 1 2022	
120,9	122,5	122,5	122,5	123,4	125,0	125,0	124,8	125,6	127,2	127,2	128,1	129,8	129,8	129,8	129,8	129,8	129,8	133,8	133,8	133,8	133,8	133,8	133,9	139,6	138,8	0,1	0,1
125,4	125,5	125,6	127,9	128,4	129,1	129,3	129,1	130,6	131,3	132,5	134,4	136,3	136,6	136,4	134,8	133,7	134,2	133,5	134,2	134,8	135,7	137,3	139,6	138,8	138,8	-0,5	3,5
106,7	106,8	107,0	107,9	108,6	109,0	109,4	110,5	111,6	112,5	113,2	114,8	116,3	116,7	117,4	118,5	119,0	119,1	119,0	120,0	121,4	123,4	125,1	125,6	128,6	128,6	2,4	7,1
121,9	122,1	122,6	123,2	124,6	125,1	126,0	126,9	128,9	129,7	130,1	130,5	132,4	132,7	132,9	133,2	132,3	132,4	133,0	135,0	135,6	137,2	139,3	141,9	143,6	143,6	1,1	6,3
105,9	110,2	110,3	117,4	113,6	116,5	117,5	117,8	119,9	125,0	132,8	144,1	136,0	128,8	129,4	129,6	115,0	109,0	120,1	117,0	125,4	130,0	162,0	211,9	211,9	211,9	0,0	81,1
115,5	117,4	123,6	126,8	124,6	121,8	128,7	132,4	140,9	145,7	148,1	143,5	148,5	146,4	148,0	144,1	124,4	126,9	125,8	139,5	145,6	157,9	174,6	185,9	198,6	198,6	6,8	42,4
96,6	98,0	99,3	102,3	104,6	104,7	104,9	107,0	110,0	111,9	112,6	111,4	113,4	113,4	113,6	112,0	111,9	110,4	111,3	113,9	119,4	127,7	135,2	137,2	138,9	138,9	1,3	22,0
5,5	5,2	4,9	5,2	5,4	5,2	5,2	5,3	5,3	5,3	5,3	6,1	6,1	6,1	6,0	6,9	6,9	6,9	6,9	6,9	6,8	6,8	6,4	6,8	6,8	6,8	0,7	-0,5
109,2	109,4	109,8	110,3	111,0	111,6	111,9	112,1	113,0	113,9	114,3	114,2	115,3	115,8	116,2	115,8	115,4	116,5	116,5	117,1	117,6	118,4	119,9	121,8	121,2	121,2	-0,5	3,5
101,5	102,4	103,2	104,5	105,2	105,6	106,4	107,3	108,3	110,8	111,6	111,8	113,1	113,3	113,6	113,2	111,1	111,1	111,5	114,2	116,2	119,3	123,5	126,9	128,7	128,7	1,4	12,8

*) Beräknat på indextal med flera decimaler
**) SCB har inte beaktat Coronarelaterade stödåtgärder

Ny metod för beräkning av räntan
R) Rättat

www.sverigesbergmaterialindustri.se

Adressen till kontoret i Lidköping är:
BEF, Nya Stadens Torg 6, 531 31 Lidköping

Ni når oss som vanligt på:
Jan Johansson 070-899 91 54
Anette Broman 070-693 68 98

WHEN THE GOING GETS TOUGH RANGER™DXR

Radiostyrda, hyttlösa Ranger™DX600R och Ranger™DX800R är pålitliga kraftpaket för säker och produktiv borrhning vid tuffa markförhållanden i anläggningsarbeten, bergtäkter och ovanjordsgruvor.

Med en lättare och rörligare konstruktion, kraftfull motor med låg bränsleförbrukning och en roterande överbyggnad för suverän borttäckning, gör den jobbet även i svår terräng.

Läs mer på
ROCKTECHNOLOGY.SANDVIK

Henriksdals Reningsverk

BEF -Företag i samarbete ger stockholmarna renare avloppsvatten. Projektet Stockholms framtida avloppsrening (SFA) utvecklar till att bli ett av världens mest moderna där man med ny teknik kan rena mer vatten på samma yta.

Vi träffar Micke Kauppi, Magnus Schakt AB, som tecknat avtal med SFA, som är en del av Stockholm Vatten och avfall, för att höja taket på fyra av de totalt fjorton (2 är klara) bassängerna inne i berget i Henriksdal Reningsverk. Det är inte svårt att imponeras när vi kommer ner till anläggningen där det råder en intensiv aktivitet. – Det är just det som är utmaningen, säger Micke, att vi och många andra entreprenörer ska bygga om och göra nytt, samtidigt som driften av reningsverket inte får stanna.

Bassängerna är 85 meter långa och 10 meter breda samt 10 meter höga. – Vi ska höja taket 3 meter, fortsätter Micke, när vi kommer fram till en av bassängerna där man precis installerat ett tunnelaggregat som går på räls i tunneln. Detta är en av fyra riggar som Stockholms Vatten och avfall fått levererade av Camatec som byggt dem med utrustning från Epiroc.

Micke säger att det är knepigt i början, när man ska borra och spränga de första salvorna som är nära befintliga installationer som inte får skadas. – När vi kommit in en bit blir det lättare.

Vi fortsätter till nästa bassäng som visar detta. Här har man kommit längre och vi får se en färdiggladdad salva som ska sprängas senare. Micke förklarar att man använder patronerad dynamit och elektroniska tändare från Austin. – Vi driver också två mindre tvärtunnlar

mellan bassängerna som är 10 meter långa.

Utöver borrar och sprängning så ingår även utlastning, bergförstärkning,

nätning samt sågning i åtagandet.

För att klara av alla olika moment har Magnus Schakt anlitat Sköneruds Bergarbeten AB, vars ägare, Christer

Micke Kauppi, Magnus Schakt AB

GBB

GBB

Skönnerud, nu ansluter till den fortsatta guidningen.

– Vi har investerat i vart sin gruvlastare, jag och Micke, berättar Christer, eller Chricke som han mest kallas. – Det är för att lasta ut berget som sprängs – Det är Sandviks minsta lastare som kallas Toro. För att kunna utföra detta arbete så har man sprängt vertikala schakt i bassängbotten, 10 meter djupa, till nästa nivå där man lastar sprängste-

nen på lastbilar som sedan fraktar bort massorna för vidare förädling.

Chricke är känd för att vara en riktig uppfinnarjocke, något som kommer väl till pass och gillas av beställaren när det inte går att använda konventionella maskiner och lösningar. – Vi har byggt om en gammal 512:a till eldrift och dessutom har vi en kranbil som är utrustad med ett tunnelaggregat. – Den ska användas när vi ska förstärka taket

i två andra tunnlar som är 17 meter höga och 100 meter långa. – Vi ska sätta bult cc 1500 mm, så många hål och bult blir det, säger Chricke och skrattar. – Dessutom klingsågar vi väggarna i bassängerna med 2000 mm klinga, vilket är lite ovanligt.

Ett annat medlemsföretag, Gnesta Bergbyggare AB, GBB, är också involverat i projektet. Med en tvåbomrad tunnelrigg, DT 922, från Sandvik har

Austin Sverige

levererar sprängkapslar över hela landet. Vår tillverkning sker i Europas största sprängkapsel-fabrik - och sprängkapseln du behöver lagerhålls på alla våra svenska anläggningar.

Specialbyggd borrhög för bergförstärkning som kan nå 17 meters höjd.

man borrar och sedan sprängt 8 000 kubikmeter berg, med sprängmedel från Orica, ett bergrum som ska användas för olika installationer. Man har också drivit en 180 meter lång förbindelsetunnel och ytterligare en 170 meter lång tunnel är på gång. – Vi lastar också ut berget, bergförstärker med bult och sprutar betong själva, berättar Nenad Blagojevic, VD och arbetschef, när jag intervjuar honom på telefon.

Både Micke och Chricke hoppas på att få fortsätta med de åtta andra bas-sängerna som står på tur efter de fyra nu pågående som planeras vara färdiga i höst. Hela projektet beräknas vara klart för drift 2029. Så, om allt löper på som det ska så har man arbete i många år till.

Det är inte utan att man känner en viss stolthet när BEF:s medlemmar och partners i så stor omfattning på ett och samma komplicerade projekt sam-

arbetar i hela kedjan. Alltifrån borrning, sprängning, till utlastning, sågning och bergförstärkning. Sedan krävs det givetvis fler entreprenörer och leverantörer innan allt är klart för driftsättning, men det lämnar vi därhän, då vi tycker att bergarbetena är det som är intressantast för oss.

Stort tack till Micke och Chricke för en synnerligen intressant föreläsning.

Slipmaskiner • Slipstift • Gruvlampor

Borrhålsplugg • Fördämningsmattor

Slipskivor • Skjutkabel • Borrkronor

Borrstål • Slangar • Märkfärg

Dammsugarpåsar • Skyddskläder

Gruvstövlar • Tillbehör

Serviceverkstad med demomaskiner

FAKTARUTA

Henriksdals Reningsverk.

Ägs och drivs av Stockholms Vatten och Avfall.

Ett av de största reningsverken i Europa.

Invigdes 1941.

Dagens kapacitet upp till 370 000 m³/dygn.

18 km tunnlar.

Projektet Stockholms framtida avloppsrening kommer att fördubbla kapaciteten och bli en av världens modernaste och största anläggning i sitt slag.

Maja Öhling, Skönneruds Bergarbete.

Chricke och Micke.

 Nitro Consult 50 år

Vi är Europas största konsultföretag inom berg, spräng och mätteknik med rötter i Nitro Nobel.

Idag har vi 100 anställda och är en del av Orica Monitor. Med huvudkontor i Stockholm och tio regionkontor runt om i landet är vi det naturliga valet för företag som utför alla typer av markarbeten.

www.nitroconsult.se
stockholm@nitroconsult.se

Part of ORICA Monitor

Björsätters Berg & Transport

En vacker aprildag åker vi till Mariestad, inte långt från BEF's kontor i Lidköping, där vi hälsar på hos Björsäter Berg & Transport. Mitt inne i centrum träffar vi företagets grundare och ägare Carl-Henric Bergqvist och verksamhetsansvarige Marie-Louise Appelquist.

Vi välkomnas med kaffe och bulle innan Carl-Henric inleder med att kontoret vi sitter i just nu bara är tillfälligt. Och, det förstår vi ganska snart när han berättar om de byggprojekt som är i full gång. Inom en snar framtid ska den fasta punkten i verksamheten flytta in i nya lokaler. Men, vi börjar från början och jag ber Carl-Henric berätta om hur allt började.

– I mitten på 80-talet jobbade jag på en grävmaskinsfirma som också höll på lite med borrhning och sprängning, säger Carl-Henric, och fortsätter; – Jag borrade mest och bar proppgrus, men sprängningen intresserade mig och i början på 90-talet startade jag en enskild firma och började med bergsprängning i en mindre skala. – Det var mest småjobb med handhållen bormaskin hos bönder runt om i trakten. – Men arbetena blev fler och större med tiden, så 1995 startade jag det nuvarande företaget.

Bergsprängningen utvecklades, som sagt, mot fler och större projekt och år 2000 investerades det i den första borrhvagnen, en Commando 100. Runt om i

SUPER WEDGE

**Sveriges ledande
bergspräckare**

RBT
Rockbreaker Tools AB

www.rockbreakertools.se

Skaraborg var det ett flertal ladugårdsbyggnationer och även vindkraftverk började byggas lite här och var i kombination med öppnande av husbehovstäckter för att bli självförsörjande på grusmaterial.

En av anledningarna var också att ett samarbete började ta form med Ahlsell, som med tiden utvecklats till en av hörnstenarna i Carl-Henricks verksamhet.

Varje år arrangeras en medeltidsvecka i Hova, inte långt från Mariestad, där en av deltagarna, Hubert Czaplicki, kom från Polen och deltog som torneriddare. Omständigheter gjorde att Hubert blev kvar i Sverige och började arbeta hos Carl-Henric som borrhare och

sprängare. Lite senare började även Huberts bror, Mariusz, i företaget. En kulparantes är att han har ett förflutet som musiker och har spelat oboe i Berlinfilharmonikerna. Hubert jobbar fortfarande kvar och är sprängarbetsledaren för sprängningsarbetena.

Samarbetet med Ahlsells är idag omfattande där Björsätters Berg & Transport med för närvarande 14 lastbilar sköter all distribution till Ahlsells kunder runt om i Skaraborg. Men inte nog med det. Sedan en tid tillbaka håller man även med terminal samt butik för Ahlsells verksamhet i Mariestad. Då behovet av större lokaler hela tiden ökat så har man just färdigställt en ny butikslokal och inom kort även en ny terminalbyggnad, belägen i ett väldigt bra läge alldeles intill E20.

Det är i den nya terminalen som man också kommer att ha sitt nya kontor. Vi lämnar det tillfälliga kontoret inne i Mariestad och åker den korta vägen till nybygget där vi får en rundtur i

HYDRAULISK SPRÄCKNING

Losshållning utan buller, vibrationer eller stenscott

TEL +46 31-799 91 90

E-POST info@yrs.nu

WEB yrs.nu

den imponerande byggnaden. – Här har vi byggt för framtiden, säger Carl-Henric. Moderna kontor och ett väl tilltaget konferensrum tillsammans med övriga personalutrymmen. Byggnaden är så pass stor att det också finns utrymme för att hyra ut till andra, externa hyresgäster.

Innan vi lämnar Carl-Henric frågar

jag honom vad han tror om framtiden och hur han ser på bergsprängningsbranschen. – Jag tycker allt blivit bättre sedan jag började, menar han, och tillägger; – Myndighetskraven ökar i samhället, vilket gäller även oss, och jag tycker det är bra. Det blir mindre oseriösa företag och här fyller BEF en viktig funktion i att hålla oss uppdaterade

utöver att som medlem i BEF så har man fått nya kontakter och kollegor som hjälper varandra när behov uppstår.

Sist, men inte minst, undrar jag vad Carl-Henric gör på sin fritid. – Familjen, svarar han. – Vi har ett hus på västkusten där jag och min fru Katarina och vår gemensamma dotter Elsa, som är 6 år, och två bonusbarn, 13 och 19 år, till-

DOLUTBILDNING

Vet du vilken kunskap personal som hanterar sprängt berg bör ha?

Företagsanpassad dolutbildning för alla i ditt företag!

För info och bokning kontakta anette@bef.nu

bringar en del av vår lediga tid. – Särskilt på hösten när hummerfisket drar igång. – Utöver det så jagar jag en del och om det blir tid över lite sportskytte med pistol.

Med de slutorden tackar vi för besöket och önskar lycka till i framtiden.

FAKTARUTA

Omsättning ca 35 miljoner
Antal Anställda ca 28 st
Varav 6 på bergarbeten
Antal borrhvagnar 7 st
14 lastbilar

VI HJÄLPER DIG LYCKAS MED DINA PROJEKT

HOS OSS HITTAR DU ALLT DU BEHÖVER
FÖR DITT SPRÄNGNINGSARBETE:

- SPRÄNGMEDEL
- TÄNDMEDEL
- ELEKTRONISKA
INITIERINGSSYSTEM
- DIGITALA LÖSNINGAR
- TEKNISK SERVICE

Orica Sweden AB
Gyttorp | 713 82 Nora | orica.com
info.gyse@orica.com | 0587 850 00

Sprängolyckor och tillbud

I alla yrken inträffar tyvärr olyckor. Så även hos bergsprängningsentreprenörerna. Även om man gör allt vad som står i ens makt kan det ändå inträffa det där som man inte kunde tro skulle hända.

Texten ovan har ju ett drag av Tage Danielssons kända monolog om kärnkraftsolyckan i Harrisburg. Och, det är på något sätt så det är. Trots att man gör allt för att förhindra tillbud och olyckor så kan det där oväntade inträffa. Men, ibland kanske det finns andra faktorer som gör att det tummas på säkerheten.

Beställarna som handlar upp bergsprängning har under lång tid ställt högre och högre krav på utförarna. Dokumentation före, under och efter arbetenas utförande. Många bergsprängare upplever detta som ett stort hinder, kanske till och med går det så långt ibland att man avstår från att räkna på en del jobb. De stora beställarna, inklusive Trafikverket, prioriterar arbetsmiljö och säkerhet, vilket givetvis är väldigt bra. Men, har dokumentationskraven den effekt som är den yttersta meningen. Bli kraven bara något som måste finnas där, för sakens skull.

I Arbetsmiljöverkets föreskrift Sprängarbete finns ett uttalat krav på sprängplan. I den tredje paragrafen står det att sprängarbete ska riskbedömas planeras och utföras så att arbetsskada på grund av sprängning förebyggs. En plan över hur sprängarbetet ska utföras (sprängplan) ska upprättas för varje sprängobjekt innan sprängarbetet utförs.

Alla som spränger inom detaljplan, och därmed söker tillstånd hos polisen, är väl förtrogna med att upprätta den sprängplan som efterfrågas. Vanligt är då att man använder polisens blankett. Är då detta tillräckligt?

Enligt Arbetsmiljöverket, vid inspektioner av sprängarbetsplatser, så finner man stora variationer på sprängplanerna. Alltifrån digitala varianter till polisens bilaga vid tillståndsansökan som enligt föreskriften inte är en komplett sprängplan. Bristerna är framförallt av-

saknad av undersökning av risker, riskbedömning samt framtagande riskområde/farligt område. Med detta sagt så är alltså inte polisens bilaga en tillräcklig och komplett sprängplan.

Sprängplanen ska ändras om det under arbetets gång tex visar sig att förutsättningarna har förändrats eller felbedömts. Jag vill nog påstå att detta är något som inte alltid görs. Dessutom är det nog lite så och så med sprängplaner där det inte är aktuellt med ett polistillstånd.

En tredje sak som Arbetsmiljöverket också noterar vid sina tillsyner är brister i täckning eller kunskaper om hur salvan ska täckas.

Tyvärr så måste undertecknad instämma i Arbetsmiljöverkets konstaterande. Det är inte helt ovanligt att jag blir kontaktad av polis och åklagare när de utreder olyckor eller tillbud. Och, det som dominerar händelserna, är just

terande åtgärd vilken inte utgör någon garanti mot farlig kastning. Det finns skräckexempel där den som initierat sprängsalvan, alltså sprängaren, befunnit sig på ett alltför kort avstånd, 15 till 20 meter, i princip helt oskyddad.

En annan sak, kanske allra viktigast, är att vi börjar prata om dessa problem. Det råder en sorts tystnadskultur kring sprängolyckor och tillbud. Det berömda blankslaget får man höra allt som oftast är förklaringen till det som inträffade. Eller, att sprängning är sprängning, då får man räkna med att det kan flyga sten lite hur som helst. Oftast går det bra, och uttrycket ”som genom ett under hände ingen olycka”, är bekant i sprängbranschen. Men självklart kan vi inte kalkylera med en turfaktor vid varje sprängning.

Om alla, och då menar jag alla, projektörer, konsulter, inköpare, platschefer, arbetsledare, sprängare etc. lär av de goda exemplen, så kan vi med all säkerhet undvika de flesta dåliga exemplen i framtida projekt.

stenkast som orsakat, eller kunnat orsaka skador på egendom och i värsta fall personsador.

Orsaken till dessa problem är flera. Branschen är tids- och prispresad vilket gör att produktionstakten måste vägas mot den tid det tar att göra det att göra arbetet med exempelvis sprängplaner och annan dokumentation. Även täckningsarbetet kan bli lidande.

I föreskriften Berg- och gruvarbete, paragraf 5, så står det: Berg- och gruvarbete ska vid projektering och utföran-

de tidsplaneras så att allt sådant arbete kan utföras på ett omsorgsfullt och säkert sätt. Detta gäller alla involverade aktörer på arbetsstället.

Så, vad göra? Först och främst vill jag uppmana alla att bereda ordentliga sprängplaner med riskbedömningar där man verkligen beräknar farligt område. Inte hänvisa till ”inom 50 meter” som ofta förekommer i polistillstånd. För det andra så måste täckningen vara tillräcklig och korrekt utförd. Observera dock att täckningen enbart är en komplet-

Vi levererar i alla väder, till alla miljöer

Bergsprängardagarna

Efter ett uppehåll 2021, av kända skäl, så var årets upplaga av Bergsprängardagarna tillbaka. Denna gång på Scandic Infra City i Upplands Väsby. Under två dagar fick vi åhörare lyssna till intressanta och, framförallt, lärorika föredrag.

För att höja stämningen redan i inledningen fick vi en kickoff i form av Hasse Brontén, välkänd ståuppkomiker från en mängd olika scener.

Före lunch berättade Andreas Wennblom, Forcit Consulting AB, om hur man kan hantera buller i en bergtäkt för att följas av Claes Lindström, Bergutbildarna. Claes sammanfattade sprängkortets historia och den nystart som nyligen sjösatts där yrket sprängarbaser nu också har en godkänd kvalifikation hos Myndigheten för yrkeshögskolan och där Bergteknikföreningen är utfärdade av det nya sprängkortet.

Efter en välsmakande lunch trädde BEF's rådgivare inom geologi, Lars Bergkvist från Nitro Consult AB upp på podiet tillsammans med Atte Werneman, Forcit Consulting AB och Johan Lindberg, Gränges Bergteknik AB. Andemeningen i deras gemensamma inspel var att det i många projekt är nog så viktigt att redan från början, i projekteringsskedet, diskutera problem och möjligheter i komplicerade projekt där man inte alltid kan förutse alla parametrar i en upphandling.

Tore Åberg från Östersunds kommun berättade om den tragiska händelsen i Östersund där en sprängkista exploderade. Följden blev att en av kommunens arbetare dödades och en annan fick svåra skador. Konsensus av Tores känslolagda föreläsning är att vi alla, tillsammans, måste hjälpas åt för att förhindra olyckor i framtiden.

Byggföretagens VD, Catharina Elmsäter Svärd var nästa kvinna på tur. Cathis gav oss en dystert bild av framtiden för byggbranschen, redan nästa år, om inte cementkrisen på Gotland får en lösning.

Vid kafferasten passade många på att prata med de utställare som fanns på plats innan eftermiddagens block startade.

Runt om i världen finns det många olika standarder som behandlar vibrationsmätningar. Johan Finsteen Gjød-

vad från Sigicom jämförde och talade om det samarbete som pågår mellan länderna.

Bergsprängardagarna har en tradition att bjuda in våra myndigheter till arrangemanget, så också i år. Representanter Arbetsmiljöverket, MSB och Polisen fanns på plats. Huvudtemat var de kriminella sprängningar som sedan några år tillbaka utförs i vårt land. Att vi i Sverige sticker ut i en europeisk och internationell kontext är något vi alla måste vara med och begränsa. En del i detta är den nya lagstiftning som trädde i kraft första augusti förra året. Arbetsmiljöverket påtalade också brister som de ser vid tillsyn av bergsprängningsföretagen.

Efter en lång, men givande dag, åtnjöt en middag där diskussionerna fortsatte under avslappnade former, där kanske nya kontakter knöts eller andra lärdomar uppdagades.

Andra dagens morgon var det våra två största borrhagsleverantörers tur. Stefan Persson och Emil Larsson från Sandvik gav oss lite produktnyheter och att det kanske blir aktuellt med ljuddämpning även på de mindre riggarna. Poddar är ju något som verkligen ligger i tiden, så varför ska det inte finnas även i vår bransch. Stefan Löfgren, Epiroc, flaggade för bormästarpodden som han gör tillsammans med Johanna Paues Darlington.

Ett liv som borrhare, var Tommy Johansson, Tejis Bergkonsult AB, tema. Många är det av borrharna i vårt avlånga land som har gått borrhkurs hos Tommy. Trots, eller kanske på grund av, att Tommy varit med väldigt länge så ser han behovet och utveckling av utbildning för bergborrarna.

Nästa domedagsprofet var Bo-Göran Johansson, SSE AB, som med glimten i ögat målade upp en besvärlig och krånglig bild av sprängbranschens framtid. Även om det som framfördes hade inslag av humor, så finns det säkerligen skäl till eftertanke i Bo-Görans inspel.

Digitaliseringen av branschen har tagit oerhörda kliv det senaste decenniet och utvecklingen lär fortsätta. Simon Jönsson från Forcit Explosives gav oss exempel på vad en mjukvara kan åstadkomma i form av simulering av sprängsalvor och inmätta hålavvikelser.

Claes Lindström, som agerat moderator under dagarna två, tackade alla deltagare och avslutningsorden var att glädje på jobbet gör livet lättare och där det är svårt hittar man då oftast lösningar.

Vi tackar Claes, Mari och Jasmine för ett väl genomfört arrangemang och blickar redan fram mot nästa års Bergsprängardagar.

FÖR SÄKER SPRÄNGNING!

RUBA GUMMI AB
BRÄNDÅSEN 141
694 93 ÖSTANSJÖ
Hemsida: www.rubagummi.se

TEL: 0582-23010
MOB: 0703-983231
MAIL: info@rubagummi.se

Beställ sprängskyltar, flaggor & BEF produkter

www.bef.nu/butiken

BEF säljer aluminium-, magnet- och plastskyltar för användning på bl a fordon och sprängämnesförråd, sprängflaggor och BEF jackor. Skicka din beställning via mail med information om produkt, antal och leverans- och faktureringsadress så skickar vi er beställning omgående.

Beställ via mail till anette@bef.nu

BEF Butiken

- > Sprängskyltar
- > Sprängflaggor
- > BEF produkter

Aluminiumskylt Sprängämnesförråd Romb

350 x 350 mm

Pris: 250 kr/st

Aluminiumskylt Sprängämnesförråd Rund

300 x 300 mm

Pris: 250 kr/st

Magnetskylt Fordon Romb

200 x 200 mm

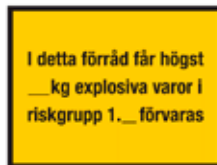
Pris: 100 kr/st

Magnetskylt Fordon Rund

180 x 180 mm

Pris: 100kr/st

Plastskylt Sprängämnesförråd

400 x 300 mm, monteras på insida Pris: 100 kr/st

Sprängflagga Sprängning pågår

180 x 180 mm

Pris: 50 kr/st

BEF Jacka Craft – Herr

Craft Isolate Jacket med BEF logotyp på höger arm. Storlek: M, L och XL

Pris: 800 kr/st

BEF Jacka Craft – Dam

Craft Isolate Jacket med BEF logotyp på höger arm. Storlek: M, L och XL

Pris: 800 kr/st

Nya bestämmelser kring skyltning

Nya bestämmelser kring skyltning av sprängämnesförråd gäller fr o m 2019. Skyltning ska också ske av fordon när man har sprängmedel på fordonet under arbetsdagen. Beställ enkelt de skyltar du behöver i BEF Butiken.

Vad saknar du i BEF butiken?

Tipsa gärna oss kring vilka produkter som du vill se i BEF Butiken, anette@bef.nu. Vi tar fram produkter som våra medlemmar efterfrågar.

www.bef.nu/butiken

Föreningsstämman 2022

Förra årets föreningsstämma fick vi genomföra genom poströstning, men i år kunde vi återigen samlas så som vi traditionsenligt brukar göra. Denna gång på Berns Salonger i Stockholm.

Den formella delen av stämman genomfördes utan några större frågor. Som vanligt hade valberedningen, Micke Kauppi och Toivo Johansson, gjort ett föredömligt arbete och deras förslag på styrelsen godkändes. Ledamöter väljs på två år och ordförande och suppleanter väljs på ett år.

För året ser vår styrelse ut enligt följande:

Ordförande, Martin Andersson.

Ordinarie ledamöter, Sten Åkesson, Klas Myremark, Kenneth Svensson, Mikael Sjökvist Lars Kvarnvik.

Suppleanter, Martina Bredin, Camilla Ahlgren, Catharina Nilsson, mera känd som Lisa samt Bogunnar Andersson.

Robin Karlsson och Bertil Almquist lämnar uppdraget och vi tackar för tiden och engagemanget i vår förening samtidigt som vi välkomnar Bogunnar och Lisa som vi är övertygade kommer bli en tillgång för BEF.

Ståuppkomikern Tobias Persson, roade oss efter lunch och jag tror alla var nöjda med hans insats som gav oss många skratt.

På kvällen avnjöts en festmåltid i Röda rummet, känd från August Strindbergs roman med samma namn och för en del av oss fortsatte festandet fram till småtimmarna bland Berns alla faciliteter.

WWW.SSE-SVERIGE.SE
0587-145 50

SSE Sverige AB

"En innovativ sprängmedelsleverantör i världsklass med den mest flexibla servicen och bästa personalen"

SSE är en väletablerad civil sprängmedelsleverantör på marknaden, med:

- Utomordentligt högkvalitativ och flexibel service
- Mycket kompetent och kunnig personal
- Lagerhållning och leverans av sprängmedelsprodukter
- Laddning och genomförande av salvor

Genom detta uppfyller vi kundernas behov och överträffar deras förväntningar. Många anser att SSE har världens bästa sortiment och service!

Välkommen till en komplett leverantör av civila sprängmedelsprodukter. På sid 28

KCEM SÄKERHETSKONFERENS

I början på april lyckades till slut KCEM genomföra sin säkerhetskonferens. Som så många andra har man varit tvungen att flytta fram arrangemang som man planerat på grund av situationen med pandemin.

För KCEM och dess medlemsföretag har säkerheten alltid varit en central fråga som kanske är mer aktuell nu än vad den varit på mycket länge. Givet är att explosivämnesindustrin hela tiden behöver vara uppdaterad för att förhindra olyckor i den egna verksamheten men också vara förberedd mot en yttre hotbild. Av denna anledning hölls en lunch till lunchkonferens på Clarion Hotell på Arlanda flygplats.

Alexandra Hellström, utbildnings- och samordnare på KCEM, hälsade alla välkomna och gick igenom agendan för de två dagarna innan hon lämnade över till Erik Nilsson, också han representerande KCEM.

Erik inledde med att belysa svårigheten med det svenska språket när man pratar om säkerhet. För oss svenskar innefattar ordet både säkerhet i ett arbetsmiljöperspektiv och säkerhet i ett kriminellt sammanhang. Engelskan däremot, har två ord, safety och security, vilket är bättre och som också används flitigt hos oss. Fortsättningen på Eriks inledningsanförande handlade mycket om den nya lagstiftningen rörande skärpt kontroll över explosiva varor och det arbete som branschen gjort tillsammans.

Polismyndigheten var näst på tur att ge åhörarna en lägesbild om det stora antalet kriminella sprängningar som förekommer i vårt land. Det är en synnerligen dystert bild som vi får oss beskrivet där vi, trots något mindre antal händelser förra året, fortfarande ligger i topp i ett europeiskt och även internationellt perspektiv. Budskapet från Polisen var synnerligen tydligt -Alla måste hjälpa till för att komma till rätta med problematiken.

Rolf Weinander från MSB gav sin syn på framförallt deras tolkning av den nya lagstiftningen och bemöttes med ett antal frågor från åhörarna. Summa summarum blev att Rolf och MSB skulle ta med sig dessa frågor och eventuellt

komma fram till en annan tolkning.

Center mot våldsbejakande extremism, CVE, syftar ytterst till att förebygga ideologiskt motiverad brottslighet och terrorism. CVE är placerat inom Brottsförebyggande rådet, BRÅ, och inrättades 2018. Jonas Trolle, som är chef för centret, berättade om deras arbete och vilka risker och hot som finns. Något av det Jonas talade om var höger och vänsterextremism, Islamisk extremism och radikaliseringar. Idag ser man fler extrema grupperingar än tidigare text våldsbejakande djurrätts eller miljöaktivister.

Mikael Niordson, KCEM, avslutade första dagen med att redogöra för den transportkonferens som genomfördes i slutet av förra året. Transporter av explosiva varor har under en längre tid diskuterats hos såväl branschen som myndigheterna. På denna konferens formulerades en samlad bedömning sett utifrån hela kedjan från tillverkare/importör till transportföretag, återförsäljare fram till slutförbrukning. Dessa syn-

punkter har sedan överlämnats till MSB som förhoppningsvis lyssnar på de olika aktörerna innan nya regler instiftas.

Dag två fortsatte med att Jörgen Holmlund från Scandinavian Recruitment Intelligence, SRI, gav oss en bild av den grovt organiserade brottsligheten. Vi fick oss nog alla en tankeställare när Jörgen förklarade hur raffinerade brottslingarna är i ett enda syfte att komma över pengar, i stort sett till vilket pris som helst. Jörgens kollega Pierre Gudmundsson tog vid och fyllde på med hur man kan skydda sig mot insiders och det stöd som HR-avdelningarna behöver på företagen.

IT-säkerhet och cyberattacker är något som vi dagligen hör talas om i media men kanske inte alltid tänker på att det kan drabba oss själva i verksamheter och organisationer och även som privatpersoner. Robert Siwertz, CPARTA Cyber Defense, gav oss aktuella händelser där såväl små företag som stora internationella koncerner utsätts för utpressning och stölder av information. Vi i Sverige

Mikael Niordsson, KCEM

Alexandra Hellström, KCEM

ligger långt ned i listan på länder med datasäkerhet och det finns nog all anledning att tänka till inom detta område.

Erik Nilsson avrundade dagen med att knyta ihop säcken där han började dagen innan. Den nya lagstiftningen om

den skärpta kontrollen av explosiva varor var nog inte helt genomtänkt när den infördes. KCEM tillsammans med BEF arbetar vidare gentemot i första hand Regeringskansliet för att få till stånd en förändring som kommer att underlätta

för den som ska lämplighetsprövas, tillståndsinnehavare och myndigheter.

Alexandra tackade alla deltagare för en mycket givande konferens och vi ser fram mot en fortsättning på liknande arrangemang.

SBMI Branschdag och Stämman genomförd 4 april på Hilton Slussen

Mårten Sohlman hälsade alla deltagare hjärtlig välkomna på SBMI's branschdag den 4 april. För första gången på 2 år kunde den äntligen genomföras fysiskt på plats, på hotell Hilton Slussen.

Mårten inledde med att det är fantastiskt att äntligen kunna ses igen, trots att vi tyngs av krig och elände och påminde om vad Tage Danielsson en gång sa

– ”Det är ens skyldighet att hålla glädjen levande. Det kan vara tungt, men man måste försöka. Om man ger upp och drunknar i sorgen, ökar man världens elände”

Dagen innehöll ett gediget och intressant program. Bland annat så presenterades färskta nyheter och spännande framtidsanalyser.

Bergmaterialindustrins reformagenda lanserades som innehåller konkreta

förslag om hur samhällets bergmaterial-försörjning kan säkras på tre områden.

- Effektivisera miljöprövningen
- Möjliggöra cirkulära materialflöden
- Främja fossilfria bergtakter.

Rapporten innehåller nödvändiga förslag för att branschen ska kunna bidra till samhällsbyggnaden och samtidigt klara av klimatomställningen berättade SBMIs VD Mårten Sohlman.

Dagen program innehåll många höjdpunkter och kvällen avslutades med sedvanlig middag.

Branschdagens innehåll:

- Dödsolyckor i branschen – håll nollan
- Dammbekämpning i kallt klimat – LKAB
- Lansering av SBMIs reformagenda
- Råvarupriser – drivmedelspriser
- Masshanteringsprojekt Stockholm
- Miljöprövningsutredningen – hur blir den?
- Sulfidberg
- Laktester av ballast
- Elektrifiering Romagrus
- Klimatklivet – så ansöker du
- Vätgasdrivna entreprenadmaskiner?
- Framtidens robotar

A complete rock service
People make the difference

Nobody gives a better blasting performance...

Hugelsta, 635 02 Eskilstuna.
Tel: 016 13 90 77 Fax: 016 12 87 10

EPC-SVERIGE **EPC GROUPE**

The Equipment

The Shotfirer

The Team

BORR & SPRÄNG 22

Äntligen kommer Borr & Spräng tillbaka!

Logi och middag slutsålt.
Mässan öppen 9-17.
Varmt välkomna!

Varmt välkomna till Happy Tammsvik i Bro
fredagen den 13 maj 2022.

Medlemsträff i Växjö

På begäran från några av våra medlemsföretag i Småland och Blekinge ordnades en mindre medlemsträff en kväll i Växjö. Syftet var att samla de som kanske kan verka vara lite bortglömda av oss på BEF.

Givetvis så är grundinställningen att alla medlemmar ska ges lika mycket uppmärksamhet, oavsett om man är stor eller liten. Kanske är det till och med så, att de mindre medlemmarna har störst behov att samlas för att dryfta vardagens problem och utmaningar. Beroende på i vilken landsända man bor förekommer också variationer på frågeställningar, såväl på hur jobben drivs till hur Polis och kommuner hanterar t.ex. tillstånd och tillsynsfrågor.

Med på träffen var, förutom Jan och Anette, Martin och Lasse från styrelsen, MJ Bergsprängning, Adrianssons

Bergentreprenad, Hasslö Sprängtjänst, Lisas Bergsprängning och PO's Sprängtjänst.

Under några timmar diskuterades stort som smått och det var flera inspel från deltagarna som vi på BEF noterade som väldigt bra förslag. Det som alla var överens om var att vi bör arrangera fler medlemsträffar, kanske 3-5 stycken om året ute i landet, från norr till söder. Vi har tidigare haft liknande arrangemang förlagda till Stockholm, Göteborg och Sundsvall, där vi försökt samla en större skara. Istället tror vi det kan vara bra att komplettera med mindre orter i med-

lemmarnas närhet, med mindre antal deltagare och fler fria diskussioner.

Bland annat framfördes också synpunkter på att BEF bör uppmärksamma sprängolyckor i BEF-Nytt och Sprängstoff, allt för att lära och undvika liknande händelser i framtiden, praktikintygen för sprängkort måste skärpas och att grävmaskinister behöver utbildning i sprängrelaterade arbeten.

Vi tackar samtliga för en givande eftermiddag med många kloka råd och uppslag till oss som jobbar med BEF.

Jan och Anette

Gästföreläsning

Undertecknad har vid ett flertal tillfällen haft förmånen att gästföreläsa på Tilia kursen för konsulter. Det är alltid lika roligt att få berätta lite om oss och om vår bransch frågeställningar och möjligheter.

Calle Lind, som är Tilia Consult ABs ägare, fyller en mycket viktig funktion med sina kurser. Kursutbudet är brett och omfattande, alltifrån omgivningspåverkan och riskanalyser till avancerad signalanalys och skadeutredningar. Även om alla i branschen kan ha behållning av att gå dessa kurser så är kanske nyttan allra störst för befintliga konsulter, nya som gamla, då Calle är en duktig pedagog med stor kunskap inom området och säkerligen väcker en del tankar hos kursdeltagarna.

Stort tack till Calle och ser fram mot fortsatt gott samarbete.

Rock drilling tools for better value

Since 1989
ROCKTOOLS

W W W . H E L S O . F I

Västanbygränd 3, FIN-10600, EKENÄS
Tel.+358 19 246 1101 // E-mail: info@helso.fi

När olyckan är framme

En anrik men riskfylld verksamhet

Författarna till denna artikel är advokater och företrädde två av de tilltalade i ett uppmärksammat arbetsmiljömål i Kristianstads tingsrätt där en ung man år 2015 tragiskt förolyckades på sin arbetsplats, då hans grävmaskin utlöst odetonerat sprängmedel som fanns kvar efter en mindre pallsprängning. Under domstolsprocessen behandlades det en rad arbetsmiljöfrågor som samtliga aktörer inom bland annat bergsprängarbranschen bör känna till svaren på.

Den svenska bergindustrin är en anrik bransch och en del av det svenska kulturarvet. Dock är det, och har alltid varit, en riskfylld bransch som därför genomsyras av ett gediget säkerhetstänk. Men trots att du som arbetsgivare spänt på både hängslan och livrem kan olyckan ändå vara framme. Bortsett från den personliga tragedi som ett allvarligt olyckstillbud innebär för anhöriga och arbetskamrater kan en olycka också få ett tråkigt och påfrestande rättsligt efterspel. Vilket ansvar har du som VD, styrelseledamot eller platschef om en anställd förolyckas eller skadas under sitt arbetspass? Och vilket ansvar har den juridiska personen, alltså bolaget?

Det är frågeställningar som kräver långa svar och som inte helt och uttömmande kan redogöras för i en kort tidningsartikel. Det finns däremot några viktiga hållpunkter som är bra att se över om ni som arbetsgivare, för det fall olyckan skulle vara framme, vill att fokus ska ligga på sorge- och krishantering i stället för hanteringen av en segdragen och krävande rättslig process.

Ansvar trots att olyckan orsakats av en annan verksamhet

Om olyckan trots allt är framme kan du som VD, styrelseledamot eller platschef bli ansvarig trots att olyckan drabbat en anställd hos ett annat bolag inom ramen för deras egen verksamhet. Hur kan det komma sig? Det får anses vara mer regel än undantag att det på ett fast arbetsställe, tex ett dagbrott, finns flera aktörer som är verksamma parallellt. Det är kanske ett bolag som är ansvarigt för sprängarbetet, ett som forslar bort sprängstenen och ett bolag som står för leveranser av material.

Samordningsansvar

Ett av dessa bolag har något som kallas för samordningsansvar för hela det fasta

arbetsstället. Enlig arbetsmiljölagen är nämligen den som råder över ett fast arbetsställe, om detta är ett gemensamt arbetsställe för flera verksamheter, ansvarig för samordningen av arbetsmiljöfrågor. Det innebär bland annat att det är den samordningsansvarige som ska tillse att arbetet med att förebygga risker samordnas på arbetsstället samt klargöra vem som har ansvaret för de speciella skyddsanordningar som kan behövas för ett visst arbetsmoment. Det är därför viktigt att frågor om arbetsmiljö inte ”hamnar mellan stolarna”.

Tydlig rollfördelning

Vad måste då du som arbetsgivare göra? Det första steget är att klargöra vem som är samordningsansvarig på det fasta driftstället. Den som är samordningsansvarig måste därefter tillse att det finns tydliga säkerhetsrutiner, inte bara för den egna verksamheten, utan också att alla som är verksamma på det fasta arbetsstället är införstådda med vilka riskbedömningar som de ansvarar för inom ramen för just deras verksamhet. När en ny entreprenör eller underentreprenör anlitas och innan denne påbörjar sitt arbete, ska ansvarsfördelningen omgående klargöras.

Ett handslag är ett nog så gångbart sätt att sluta en överenskommelse men att kunna visa upp en skriftlig handling, undertecknad av båda parter, förenklar och förkortar den efterföljande processen om polis eller åklagare skulle knacka på dörren och ifrågasätta hur samordningen egentligen har skötts på just ert fasta arbetsställe. Men kom ihåg, det går inte att överlåta delar av samrådsansvaret även om samtliga parter skulle vara överens om att det är den bästa lösningen. Den ansvarige blir oavsett överenskommelse det bolag som bedöms ha det faktiska samordningsansvaret enligt Arbetsmiljölagen.

Samråd – ett delat ansvar

Samrådsansvaret är mer konkret. Samtliga bolag som är verksamma på ett fast arbetsställe har ett ansvar att samråda och gemensamt verka för att säkerställa tillfredställande skyddsförhållanden. Detta ansvar faller tillbaka på alla verksamheter och ansvaret går inte att avtala bort. Inom ramen för samrådsansvaret finns också en skyldighet att säkerställa att den egna verksamheten inte utgör en risk för andra aktörer som är verksamma på det gemensamma arbetsstället.

Personligt ansvar och delegation

En framgångsrik verksamhet bygger till stor del på att rätt person finns på rätt plats. Ingen kan allt och ingen bör följaktligen vara straffrättsligt ansvarig för alla delar av verksamheten. För att undvika detta är ansvarsdelegation ett nödvändigt verktyg. De flesta känner nog till att det går att delegera ansvar enligt arbetsmiljölagen men trots det stöter vi som advokater ofta på delegationer som, av en eller flera anledningar, kan ifrågasättas. För att i största möjliga mån undvika detta ska nedanstående punkter alltid noga övervägas och dokumenteras i den delegation som parterna kommer överens om.

- Delegationen ska vara skriftlig.
- Det ska finnas ett legitimt behov att överföra ansvaret från en person till en annan.
- Den som övertar ansvaret, alltså mottagaren för delegationen, ska ha den kunskap och erfarenhet som krävs för uppgiften.
- Personen i fråga måste också förstå vad delegationen faktiskt innebär, tex att den kan medföra ett straffrättsligt ansvar för en arbetsplatsolycka.
- Slutligen krävs att den som övertar ansvaret har en så pass självständig

roll att det är realistiskt att anta att personen i fråga kan svara upp mot ansvaret.

En överenskommelse är inte alltid giltig

Om delegationsfrågan skulle bli föremål för en rättslig prövning prövas alla omständigheter ovan. Precis som med samordningsansvaret räcker det med andra ord inte med att de två undertecknande parterna är överens för att delegationen ska bli giltig i straffrättsligt hänseende. Något som dessvärre är en vanlig missuppfattning.

Företagsbot trots ett gediget säkerhetsarbete

Att ett bolag kan bli straffrättsligt ansvarigt för strukturella brister i arbetsmiljöarbetet är kanske inte mycket att orda om. Att bolaget dessutom kan åläggas att betala en företagsbot för brott som begåtts av en person med ledande ställning eller en person som haft ett särskilt ansvar för tillsyn och kontroll i verksamheten är inte lika känt. Detta gäller även så kallade oaktsamhetsbrott, till exempel vållande till kroppsskada på grund av brister i säkerhetsrutiner eller på grund av eget oaktsamt handlande. Om brottet begåtts inom ramen för näringsverksamheten blir även arbetsgivaren ansvarig, detta oaktat att arbetsgivaren

har gjort allt som står i dess makt för att förhindra handlandet.

Sprängarbas – en unik ställning på arbetsmarknaden?

Att bli ansvarig oavsett bedömningen av det egna handlandet är vad som på juristspråk brukar kallas för strikt ansvar. En arbetsgivare är enligt ovan angivna förutsättningar alltid straffrättsligt ansvarig. Kristianstads tingsrätt meddelade dock nyligen ett intressant avgörande kring bland annat företagsbot. Målet rörde bland annat frågan om en sprängarbas som var verksam på en bergtäkt. Sprängarbasen åtalades och dömdes sedermera för grovt arbetsmiljöbrott. Han hade enligt tingsrätten inte genomfört en tillräckligt noggrann klarläggning efter en mindre pallsprängning. Detta medförde att när arbetet med att lasta ur sprängsten från pallen påbörjades stod det kvar odetonerat sprängmedel i det fasta berget. Grävmaskinisten har sedan troligtvis kommit åt en av dessa dolor med sin skopa och därigenom orsakat en detonation som kastat ett större stenblock in i förarhytten och omedelbart orsakat maskinistens död.

Tingsrätten konstaterade dock att sprängarbasen hade en så pass särpräglad ställning att arbetsgivaren, enligt en utvecklad praxis inom branschen, sak-

nat inflytande över hur sprängarbasen skulle gå till väga när han genomförde sin klarläggning. Vid en samlad bedömning ansågs det orimligt att lasta arbetsgivaren för sprängarbasens handlande. Den företagsbot som annars hade uppgått till 1,5 miljoner eftergavs därför i sin helhet och arbetsgivaren befriades således från betalningsansvar. Avgörandet är unikt men får ses som ett intressant klargörande beträffande i vilka situationer arbetsgivaren kan undvika att betala företagsbot även om ett brott har begåtts av någon som bedömts ha haft ett särskilt ansvar för tillsyn och kontroll i verksamheten.

Kontrollera avtalen innan olyckan är framme

Ett aktivt säkerhetsarbete är alltid a och o i en riskfylld bransch men för den som också vill känna sig trygg i att ansvaret för säkerhetsarbetet är klarlagt och rätt fördelat skadar det inte att löpande se över de avtal och överenskommelser som finns. Om olyckan väl är framme är det ofta för sent.

*Advokat Carl Adam Åhnberg
Kiström advokatbyrå KB*

*Advokat Max Ahlgren
Fria Advokater AB*

BEF erbjuder kursen bergsprängning för beställare.

Kursen är en heldag.
Kan arrangeras på valfri ort.

Bergsprängning för beställare!

De beställare som upphandlar bergsprängning i ett projekt bör ha grundkunskaper om vad bergsprängning handlar om. I denna kurs förmedlar vi kunskap om vad den som köper bergsprängning ska tänka på. Kursens innehåll belyser bland annat regelverket kring sprängning och sprängämne, dolor, samt förfrågningsunderlag och omgivningspåverkan.

För information och bokning, kontakta oss
anette@bef.nu

Vad krävs av sprängarbasen när det gäller klarläggning?

Som nog flera känner till inträffade en olycka 2015 i Kristianstad i samband med utlastning efter sprängning. En maskinist hade utlöst en dola i pallens bakkant, vilket ledde till att ett stenblock om ca 340 kg träffade grävmaskinshytten med följd att maskinisten avled. Det kunde i efterhand bland annat konstateras att det i pallens bakkant fanns ytterligare tre odetonerade borrhål med dynamit (ca 6 kg).

Domen är överklagad av bolagen.

För sprängarbasen ledde det inträffade till ett straff för arbetsmiljöbrott, grovt brott. Domen meddelades i januari i år. Med hänsyn bland annat till att sprängarbasen var ostraffad blev det villkorlig dom. Domen är tyvärr inte överklagad av sprängarbasen. Det hade annars varit av värde att överrätt prövat frågan, för att ge ledning till kravet på klarläggandeskyldigheten. Domen är på 142 sidor och berör även frågor om ansvar för vd och styrelseledamöter, företagsbot för ett bolag (tingsrättens beslut att efterge företagsboten är överklagad av åklagaren) och skadestånd. I det följande kommer dock endast klarläggningsfrågan att behandlas och således ansvaret för en sprängarbas.

En fråga som var uppe till prövning var om grävmaskinen borde ha varit utrustad med en säkrare vindruta, men tingsrätten bedömde att det inte hade haft någon inverkan. Det förelåg enligt tingsrätten ett klart samband mellan den utlösta dolan och dödsfallet.

Enligt 3 kap. 7 § brottsbalken döms den som av oaktsamhet orsakar annans död för vållande till annans död. Om brottet begåtts genom att någon åsidosatt vad som i enlighet med arbetsmiljölagen (1977:1160) ålegat honom till förebyggande av ohälsa eller olycksfall, döms vederbörande i stället enligt 3 kap. 10 § brottsbalken för arbetsmiljöbrott.

Frågan som tingsrätten skulle ta ställning till var om klarläggningen var oaktsam.

Åklagaren gjorde gällande att sprängarbasen inte tillräckligt noggrant hade klarlagt sprängningen, genom att kontrollera att planerad lossställning hade skett samt vidta de åtgärder som varit behövliga innan han gav tillstånd för andra att beträda platsen.

Sprängarbasen bestred ansvar. Han ansåg sig ha gjort vad som ankom på honom.

Sprängarbasen berättade att han började med att gå upp till den plats där såghålet (som han hade instruerat borren att göra) fanns och att han därifrån såg en rak linje i det fasta berget och att alla oönskade bergmassor hade släppt som planerat. Han berättade att han sedan förflyttade sig ner till stenmassorna och granskade dessa från sidorna, utan att se något anmärkningsvärt. Han gick därefter ut bland stenmassorna och granskade berget på cirka tre meters avstånd. Han såg tydliga bränningar i berget som han granskade uppifrån och ned utan att upptäcka något misstänkt. Han berättade att han därifrån såg att det låg flera stora stenblock och andra sprängmassor uppe på bergskanten som omöjliggjorde för honom att ta

sig upp dit för att slutföra sin klarläggning. Enligt hans egen bedömning tog klarläggningen cirka tio minuter att genomföra, vilket han ansåg vara en normal tidsåtgång vid den här typen av sprängning. Hans samlade intryck var att allt hade gått som planerat och att det hade varit en närmast perfekt sprängning. Han angav att det var omöjligt för honom att upptäcka att det fanns sprängmedel kvar i det fasta berget och att han givetvis inte skulle ha gett klartecken till maskinisten att påbörja sitt arbete, om han haft ens den minsta misstanke om att så kunde vara fallet.

Tingsrätten uttalade följande angående kraven som ska uppfyllas för straffbarhet.

”Vad som utmärker straffbar oaktsamhet är att gärningsmannen, med utgångspunkt i den situation som han eller hon befunnit sig i, har avvikit från

det aktsamma beteende som hade kunnat krävas med hänsyn till omständigheterna. Oaktsamhet i straffrättslig mening innefattar ett otillåtet risktagande och innebär en avvikelse från önskvärd aktsamhet.”

Man säger vidare

”Brottet kan begås såväl genom handling som genom underlåtenhet. En förutsättning för ansvar vid underlåtenhet är att denna ter sig lika straffvärd som ett orsakande genom en aktiv handling. Enligt allmänna principer kan straffrättsligt ansvar för underlåtenhet komma i fråga endast om det finns särskild anledning för den underlåtande att ingripa. Den underlåtande ska ha en garantställning, en ställning som gör det motiverat att av honom eller henne, mer än av andra kräva att han ska vara verksam för att avvärja en sådan effekt som den inträffade. Garantställning kan föreligga på grund av föreskrift i lag, myndighetsföreskrift eller innehav av viss tjänst men kan även föreligga på grund av särskilt åtagande.”

Enligt tingsrätten är – av naturliga skäl – kraven på aktsamhet högre i en riskfylld verksamhet än i andra situationer. Man anser även att det vid oaktsamhetens bedömning ska tas hänsyn till personens (gärningsmannen) kunskap och erfarenhet, då det för straffrättsligt ansvar krävs att personen hade anledning att ta risken för den inträffade effekten i beräkning. Det innebär således att personens utbildningsnivå och erfarenhet inverkar på bedömningen. Samtidigt följer en skyldighet för arbetsgivaren att förvissa sig om att sprängarbasen har och vidmakthåller den kunskap och erfarenhet som behövs för att utföra arbetet på ett säkert sätt.

Tingsrätten anger sammanfatt-

ningsvis i sina domskäl att det är frågan om att det vid en samlad bedömning av omständigheterna som ska beaktas bedöms vara ett handlande som är så klandervärdt att det ska innefatta straffbar oaksamhet.

Tingsrättens prövning baseras på Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2007:1).

Av föreskrifterna följer krav på sprängarbasen, bland annat avseende planering och riskbedömning.

Tingsrätten anger följande

”Enligt föreskrifterna ska sprängarbasen innan sprängplatsen lämnas ge sådan information till den eller de som inom arbetsområdet ska hantera det sprängda berget att dessa får kunskap om hur påträffat icke detonerat sprängmedel ska omhändertas samt vid behov hur sprängarbasen kan nås för konsultation om lämpliga åtgärder.”

Samtidigt noterar tingsrätten att det inte finns några närmare anvisningar vad gäller klarläggning. Man noterar att de sakkunniga som hörts i målet har angivit att förklaringen till detta är att ingen sprängning är den andra lik utan att bedömning måste göras i varje enskilt fall.

Det som tingsrätten fann vara avgörande när man dömde sprängarbasen var följande.

Tingsrätten ansåg att sprängarbasen var införstådd med sitt ansvar och med de ödesdigra konsekvenser som ett misstag från hans sida kunde medföra. Det var han som ensam bestämde omfattningen av klarläggandet till skydd för andra. Det ålåg enligt tingsrätten därför ett högt aktsamhetskrav på sprängarbasen.

Tingsrätten noterade att sprängarbasen hade vissa rutiner som han brukade följa. En av dessa var att markera sista raden av borrhål med sprayfärg, även om den enligt honom ofta försvann efter sprängning. Någon markering hade inte skett i detta fall. Det noterades av tingsrätten att sprängarbasen var införstådd med att borrharen hade begränsad erfarenhet och att han till denne inte hade gett några direktiv om att markering skulle ske. Det tolkade tingsrätten som att sprängarbasen hade gjort avsteg från det försiktighetstänkande som han sagt sig annars ha haft.

Sprängarbasen hade i målet berättat

att han hade noterat att såghålet vid den sista raden inte skulle hamna i linje med den sista raden av borrhål och därför inte skulle gå att använda som referenspunkt vid klarläggningen. Tingsrätten fann dock att det genom vittnesbevisning i målet visades på att såghålet (med visst undantag) låg väl i linje med den sista raden av borrhål. Därför ansåg man att såghålet borde ha varit en viktig faktor för sprängarbasen att ta hänsyn till i samband med klarläggningen. Tingsrätten ansåg att sprängarbasens förklaring framstod som en efterhandskonstruktion.

Tingsrätten ansåg att det i utredningen fanns visst stöd för att sprängarbasen hade gjort allt vad som stod i hans makt för att minimera risken för dolor. Detta med hänvisning till en dokumenterat erfaren sakkunnig på sprängning.

Med hänvisning till ett annat vittne konstaterade tingsrätten att det föreföll som att det inom branschen finns olika skolor i frågan om hur klarläggningen bör gå till. Vilken som är den rätta tar man inte direkt ställning till, även om det står klart att tingsrätten inte ansåg att sprängarbasen gjort allt vad som stod i hans makt för att minimera risken för dolor.

Det tingsrätten tog fasta på vid sin bedömning av ansvaret var bland annat (även det ovan angivna om frångåendet av rutiner och att inte beakta såghålet utgjorde en del av de samlade omständigheterna) att sprängarbasen inte hade gått upp på bergskanten. Enligt ett vittne med erfarenhet skulle denne ha sett till att sprängsten togs bort så att uppgiften med klarläggning hade kunnat fullgöras. Tingsrätten konstaterade därför att det för sprängarbasen fanns handlingsalternativ (även om tingsrätten inte kunde bedöma om det andra vittnets alternativ var genomförbart).

Tingsrätten ansåg dock att sprängarbasen under klarläggningen haft möjlighet att mäta upp avståndet från pallens framkant fram till bergväggen och att om så hade skett skulle denne ha insett att samtliga borrhål i sista raden kvarstod odetonerade. Med hänvisning till sprängarbasens mångåriga och välrenommerade befattning som sprängarbas ansåg tingsrätten att han hade gjort en felbedömning som innebar att han under klarläggningen brustit i sitt ansvar som sprängarbas. Därför dömde tings-

rätten honom för grovt arbetsmiljöbrott. Som framgår fick alltså sprängarbasens erfarenhet betydelse för ansvarsfrågan.

Frågan kvarstår ändå; i vilken omfattning måste klarläggning ske?

Av tingsrättens avgörande kan dras slutsatsen att det för ansvar är avgörande om det går att vid okulär kontroll säkerställa att sprängplatsen är säker. Man hänvisar vidare till att det vid en enkel uppmätning hade kunnat klarläggas att inte alla salvhål gått. Som framgår har även erfarenheten hos sprängbasen betydelse, liksom dennes frångående av egna rutiner.

Vid bedömning av om någon är vårdslös tar man normalt fasta på om den ansvarige inser risken för skada samt möjligheterna och kostnaderna för att undvika skada. På motsvarande sätt har tingsrätten bedömt saken enligt min uppfattning, särskilt hänvisningen till att dolorna hade kunnat konstateras genom en enkel mätning. Kanske hade man även med sig att klarläggningen tog endast 10 minuter.

Ett sätt att begränsa risken för ansvar är att – förutom att följa rutiner – dokumentera klarläggningen

Magnus Wollsen,
Advokat

JKN Advokat KB
Tel: 0700-92 00 64.

magnus.wollsen@jkn.se

Auktorisering

Auktoriserade Bergsprängare i dagsläget

Alingsås Sprängtjänst AB	Hallstahammars Sprängtjänst AB	Roger Sprängare
Andersson & Rask Åkeri AB	Hammarö Bergsprängning AB	Skullman Bergsprängning
Andreasson Väg & Bygg AB	Hässlehult Sprängtjänst	Sprängarbeten i Trönedal AB
Berg & Byggteknik i Norberg AB	Källgren & Söner AB	Spräng och Mätkonsult i Nora AB
Bergsprängaren Forsberg AB	Lindbergs Sprängtjänst	Sten & Betongteknik i Katrineholm
Bertil Almqvist Bergsprängning AB	& Pyroteknik AB	Stens Bergborrning
Björknäs Bergsprängning	Lisas Bergsprängning AB	Svensk Maskinborrning
Björnsätters Berg & Transport AB	Magnus Schakt AB	Thorins Sprängnings AB
Cullbergs Bergsprängning AB	NCC Berggruppen	Uddevalla Bergsprängning AB
C. Skönnerud Bergarbeten AB	Nerikes Bergsprängning	Uppländska Bergborrnings AB
Dala Spräng & Grävteknik AB	Nitro Entreprenad AB	Värnamo Sprängtjänst AB
Ducimus Blasting AB	Norrbottens Bergteknik AB	ÅG Sprängare AB
Enjis Bergsprängning AB	RG Bergkonsult AB	Östervallskogs Allteknik AB
Frentab Entreprenad & Söner AB	Robbans Last & Trucktjänst	

NYA MEDLEMMAR

Vi hälsar er Varmt Välkommen

BoMa Entreprenad, Ulricehamn

EPV Entreprenad AB, Järna

I dagsläget är kalendariet relativt tomt.
Men om du vill prata, ring mig!
070-899 91 54

Lägg till ett Mobilt visuellt ID till ditt vanliga kort!

Hos Nexus får du inte bara ID06-kort, du kan också beställa kort som används för in-utpassering och identifiering (det som också kallas företagskort eller passerkort) och nu kan du även lägga till ett Mobilt visuellt ID som komplement till kortet!

Med ett ID i mobilen kan du identifiera dig visuellt, visa uppgifter om utbildningar och certifieringsnivåer, du kan även lägga till en QR-kod med valfri information.

Hos Nexus beställer du både det fysiska kortet och ett mobila visuella ID, enkelt och smidigt i Nexus beställningsportal. Behöver du råd kring hur kortet ska koda, hjälp att få rätt säker-

hetsnivåer och stöd för att komma igång, kontakta oss så hjälper vi dig vidare!

Du kan läsa mer om tjänsten för att beställa kort, Nexus GO Cards, här. Mer om Mobilt visuellt ID och hur det fungerar finns här

Låter det intressant? Kontakta oss så hjälper vi dig vidare! customersuccess.ds@nexusgroup.com

Lösningen på BEF-kryss nr 5 2021

PÅ 1960-TALET LÄR DE HA FÖREKOMMIT MILITÄRA BOMBÖVNINGAR PÅ LOK OCH VAGNAR PÅ EN NEDLAGD JÄRNVÄG KRING VÄSTERGÖTLANDS HÖGSTA PUNKT. VAD HETER BERGET?

BERGET LIGGER I EN EKOREGION I GÖTALAND, SOM INNEFATTAR OMRÅDEN MED HÖJD ÖVER 200 METER ÖVER HAVET. VAD KALLAS REGIONEN?

SMÅBRÄK	G	R	U	F	F	HANS DAG ÄR I AFRIL	EVAKUERING	GÅNG	DEN STORA SMÅLEN... DET HÄNDE 1956-57 NÄR FÖRSVARET SLÄPpte BOMBER NÄRA BYN NAUSTA I LAPPLAND FÖR ATT SIMULERA EN MINDRE ATOMBOMB. RESULTATET BLEV EN NY LITEN SJÖ. VAD KALLADES DEN?
PAMPIG PARAD	T	A	T	T	O	LÄTT LÄRA HUNDAR FÖR DEN NE TV-MILLAN	KORT MAN		
STÄTT SOM SEVÄRDHET	L	U	T	A	T				
KAN STICKAS	T	R	Ö	J	A				
	G	Å	S	M	A	R	S	C	H
TÄG I SMALT SPÅR	S		P	O	L	K	R	U	N
	R	E	V	I	R	E	T	S	
DESS GRÄNS VÄRNAS	N								
MILRADIONS HÄMMARLUND TITPÅRE MED PRÅL	C	G							
	T	I	T	E	A	R	L		
MED BÖCHDE MED TILLSYN	S	Y	D	S	V	E	N	S	K
ÄR HAVEN GRÖN YTA	Ä	G	O						
ÄR G	V	L	L	E	N	I	M	S	A
TIGERS ÄRHÖGT SKATTAT	S	K	A	L	D	S	K	A	P
TAGEN MARK	K	O	L	O	N	I			
HÖGLJUTT LURAD	I	T	U	T	A	D			
B	L	O	N	T					
LJUSST VÄNING PÅ BREV	T	R							
ROMAN DÄR REPORTERN ANNIKA BENGTON SPELAR EN VIKTIG ROLL	S	P	R	Ä	N	G	A	R	E
VÄRT HÖGSTA BERG, KEDJEKÄISE, FINNS I LAPPLAND. VAD HETER BERGSKEDJAN?	S	K	A	N	D	E	R	N	A

Av Margareta Andersson

Maskiner & Reservdelar!

Vi säljer och hyr ut tryckluftsdrivna och hydrauliska bergbormaskiner.

I vårt sortiment har vi också gruvlampor, tändapparater, reservdelar, borrh med mera till dig som jobbar inom gruv-, bygg- och stenindustrin.

Vi utför även reparationer på Era maskiner.

Saxdalsvägen 2, Blötberget, 771 65 Ludvika
 Tel kontor 0240-374 95, Tel lager 0240-370 01
 Fax 0240-376 58
 Mobil 070-744 56 66, 070-637 36 29
 E post info@gruvteknik.com
 www.gruvteknik.com

Bergsprängning på Facebook

Nu har BEF tagit steget ut i cyberrymden på riktigt för att komma ännu ett steg närmare våra medlemmar. Facebook är idag världens största community, så det är klart det måste finnas en naturlig samlingspunkt för alla bergsprängare. BEF har därför en egen sida dit alla som har Facebook kan gå och mingla, diskutera bergsprängning och träffa kollegor inom branschen. Sök på Bergsprängnings Entreprenörernas Förening eller gå in på www.facebook.com/sprangning och tryck sedan på gilla-knappen så kommer ni ha möjlighet att själva skriva inlägg, kommentarer osv.

Varmt välkomna!

”Passiv” medlem

På begäran av flera medlemmar som sålt sitt företag, gått i pension eller av anledning tillfälligt eller för alltid lämnat bergsprängningsbranschen men ändå vill ha en koll på vad som händer inför vi nu medlemsalternativet ”Passiv medlem” (egentlig fel ord för man vill ju egentligen vara aktiv och veta vad som

händer). Medlemskapet innebär att man ex.vis får BEF-Nytt, inbjudningar till stämman och andra typer av möten. Däremot har man inte kvar sin rösträtt. Medlemsavgiften blir 800 kr/år

Intresserade kontakta BEFs kontor.

VISA ERT MEDLEMSKAP – Ger konkurrensfördelar

En undersökning visar att både Proffsbeställare och privatkunder ser en stor fördel i att en entreprenör/hantverkare är medlem i en branschförening.

Därför våga synas. Visa BEF – loggan på brevpapper, fakturor, anbud, maskiner, hemsida mm.

Behöver ni dekaler, digitala loggor, råd eller praktisk hjälp. Ring kontoret så ordnar vi det.

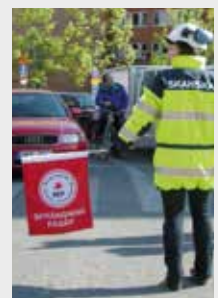

Åter i lager

Köp flaggor – profilerar BEF

Nu har nya flaggorna kommit in, denna gång med en BEF-logga. Det hjälper till att profilera BEF. Använd den flitigt vid postning inför sprängning. Se gärna vad AFS 2007:1 Sprängarbete skriver i 37 § om utrymning, bevakning och initiering.

Flaggorna säljs till självkostnadspris á 160 kr styck exkl moms. Maila beställningen till anette@bef.nu eller ring kontoret 070-693 68 98.

BEF-NYTT som digital bladdertidning på nätet

BEF-NYTT finns även på nätet som bladdertidning via hemsidan. Man läser således som vanligt.

Tipsa eller länka till dem ni vill ska läsa tidningen. Exempelvis beställare och ännu ej medlemmar eller läs själva i pad-

dan.

Våra annonsörer får också ännu bättre spridning av sina annonser.

BORR & SPRÄNG 19
2019-08-15

HÄNT

HÄNT

BORR & SPRÄNG 19
2019-08-15

Attaseteranen Guy Björklund på besök hos **CME**. Christian visar en ny räddningsmask med synre för en timma. CME:s slipmaskiner visas på Sandviks och Epiroc's riggar.

Per Johan Vidén från **EMS, Explosivhund Miljö & Säkerhet**, ossöcker ett större område med explosivhunden Katten. Mycket snabbt hittar de det gömda sprängmedlet. EMS hundar sprövar även djupt liggande dalar, narkotika, bomber, gasbäckor, skadedjur, mjögifter osv.

Erik Nordin, vd **EPC**, i samtal med tung sprängexperts. EPC har utvecklat sina system tekniskt och vill vara en samarbetspartner med helhetslösningar för inriktning, utsättning, borrarplaner och laddning, berättar Dennis Persson, ansvarig Sverige Väst/Syd.

Pålitligt enar mögikemi **Brynolf & Ljung EPCS** tillt och Jan Johansson förtäror snabbt kontrollen över sina bankkort.

DunderTech introducerar sig på Borr & Spräng för första gången. Magnus Wilhelmsson (ägare), Anders Åberg och Kamel Pluto berättar att de stora produkterna är bergbörverktyg och reservdelar till hydrauliska pneumatiska bergbörmaskiner.

Daniel Fahlén, **Epiroc**, demonstrerar en ny röststyrningsdisplay för en intresserad yngling.

Marcus Österberg, **Epiroc**, berättar att kunder har upptäckt hur Flexrac T15 kan utnyttjas på många sätt och fungerar produktivt utövande när man tänker i nya banor. Flexrac T30 för allt ofrare juddämpning både i innerstad och bergtäkt. Smartrac T40 lovaras av kunderna för låg barmtekerkastnad. Epiroc visade också en ny serie höghastighets-bergbörmaskiner och i samarbete med LS ett nytt höjdmätningssystem som håller reda på schaktbotten.

IMPAB i Stockholm och Uddevalla levererar med ifört borrarst, bankorner, nackor och tillbehör. Inom tio mils radie utlovas leverans inom 24 tim. De säljer också verkstadsutrustning till återförsäljare i hela Sverige.

Sofja, Patrik och Mikael, **LS Navigation**, här förstärkta av David från Upplännska, är glöda att företaget väker kraftigt i Sverige och nu är dominerande även i Norge. Navigeringssystemet såldes i början mest till borrariga men nu utrustas grävmaskiner mer och mer.

Fredrik och Tammy från Norrbottens Bergteknik besöker Torbjörn, Daniel och Per-Erik på **LJFA**. Fluvullleverantör är Rabit. Nack-, skav- och styrsätningar kommer från P&V vars representant Andy Gibbs står längst t.h.

Siljerna på **Orica** märker att efterfrågan på elektroniskadon ökar stadigt och de är glöda att kunna erbjuda kunderna världsledande produkter. Orica tillt var hela tiden fylt till sista stol av sprängare som inte hade så mycket att följa om men desto mer att berättat.

Nitro Consult firar 50-årsjubileum i år. De sprängningsingenjörerna utmanades att analysera och bestämma fem olika typer av vibrationer. Fix, Joachim, Donald, Janne, Maria, Danne, Veronica, Arthur och Mattias, sittande Berka och Andreas.

Sina (sprängaren), Egelsten och Björnsby, **EBB AB**, har ut typigende centraldammagare som tar hand om borrarivet från två riggar samtidigt och ger dammfri mjöl. Tämning normalt en gång i veckan.

Rocklineer Toole-göngen Marcus, Emeina, Steve, Jacob, Daniel och guldsmeden Philip Lanneholt. Emeina Hemberg är ny säljare vid kantzare i Parille. **RBT** säljer och servar produkter för berg- och stensprängning.

Bra slag för **Sandvik**, säger Stefan Persson. Salen skiner och många kunder har besökt oss. Vi har fyra maskiner på plats, Commando DC 130R och den helt nya Commando 300 som hade världspremiär i Stavanger förra veckan. Vidare Dino DC 410R och vår stora Ranger DX800 som ska iväg till Norrbottens Bergteknik på måndag.

Ännu ej medlem – tänk till

Lars Kvarnvik, Värnamo Sprängtjänst AB

BEF är den enda organisation som arbetar med målsättningen att förbättra villkoren för bergsprängningsentreprenörer. Vi gör det med upplysning/lobbning och utbildning samt i samverkan med övriga intresseorganisationer inom branschen. Föreningen arbetar såväl med "kortsiktiga" frågor och förmåner som långsiktiga frågor som ytterst rör vår överlevnad. Ett medlemskap ger stora möjligheter att påverka vår framtid något som både får ses som en stor möjlighet och kanske också en skyldighet mot nästa generations bergsprängare.

Därför; Stå inte utanför, ta en del av ansvaret, ansök om medlemskap i BEF.

BEF behöver Dig
— **Du behöver BEF**

36

Har du problem eller frågor inom teknik, ekonomi, juridik, arbetsrätt, utbildning, lagar/förordningar osv. så är du välkommen att kontakta oss genom att ringa 070-899 91 54 eller maila info@bef.nu.

Vi kanske inte har svaret direkt men tar fram det och kommer tillbaka eller sänder dig vidare till någon av våra duktiga rådgivare. Som medlem har du rätt till kortare rådgivning gratis av våra rådgivare som tillhör de ledande inom respektive område.

Säkerhetsrådgivare

Fredrik Viking
H Safety AB
fredrik.viking@hsafety.se
070-620 22 74

Fredrik har flerårig erfarenhet som utbildare inom bergsprängning, framförallt sprängkort och dess vidareutbildningar.

Nu har Fredrik blivit certifierad Säkerhetsrådgivare för transport av farligt gods.

Främst inriktning mot bergbranschen och Klass 1 farligt gods, på väg.

Hör av er för frågor kring säkerhetsrådgivning, och givetvis sprängutbildningar.

Entreprenadjuridik – Allmän Juridik

Magnus Wollsen,
JKN Advokat KB
Tel: 0700-92 00 64.
magnus.wollsen@jkn.se

BEF har avtal med advokat firman JKN Advokat KB angående medlemsservice inom entreprenadjuridik, affärsjuridik och skattefrågor. Vår kontaktperson är Magnus

Wollsen med stor erfarenhet från bygg- och anläggningsbranschen med klienter ifrån UE-leden och BEF:s rådgivare i över 10 år.

Cecilia Vesslén,
JKN Advokat KB
0708-23 93 74
cecilia.vesslen@jkn.se

Kajsa Borgström
JKN Advokat KB
073-423 74 02
kajsa.borgstrom@jkn.se

Fredrik Wadsjö,
JKN Advokat KB
072 - 360 99 33
fredrik.wadsjo@jkn.se

Rådgivning Geologi

Lars Bergkvist
Nitro Consult AB
lars.bergkvist@nitroconsult.se
Tel: 0708 -81 40 22

”Berka” har lång och stor erfarenhet som bergsakkunnig och inom berggrundsgeologi. Han är väl förtrogen med betydelsen att förstå berget och göra kopplingen till sprängningen. Till vardags jobbar han på berggruppen på Nitro Consult AB. Han är också anlitad av SL som sakkunnig, som har mycket hårda krav när det gäller sprängning intill eller inom deras anläggningar. ”Berka” pratar samma språk som oss bergentreprenörer, vilket givetvis underlättar vid rådgivning.

AMA – Systemet Göran Kers – Kerskonsult AB

Göran Kers
Tel: 070-521 54 69
goran@kerskonsult.se

Göran har mångsidig praktisk och tekniska kompetens från sina många år som entreprenör och konsult i anläggningsbranschen. Han har lång erfarenhet av AMA-systemet och Trafikverkets tekniska bestämmelser samt har deltagit i utvecklingen av Trafikverkets system för beskrivning av totalentreprenader. Upphandling, tolkning av förfrågningsunderlag, kostnadsregleringar av entreprenader och kalkylering är hans specialområden.

Arbetsmiljö

Arbetsmiljö Borrning o sprängning
Åke Ahlgren
Tel:070-515 80 24
ake.ahlgren@comhem.se

Åke har ett förflutet i Bygghälsan där han jobbade i drygt 10 år som skyddsing. Han har ett praktiskt förhållningssätt till arbetsmiljö. Handhar också arbetsmiljö i vår utbildning för ”Auktoriserad bergsprängare”. ”Arbetsmiljöfrågor skall lösas nära produktionen är Åkes motto”

Bergsprängarnas självklara försäkringslösning

Christian Castro
Företagssäljare
cristian.castro@if.se
Tel 010-603 67 03
Mobil 072-157 26 32
Mer information på hemsidan.

Dolor

Jan Johansson
BEF
jan@bef.nu

Jan har dolor som sin specialitet. Undervisar i BEF Utbildning och har varit sakkunnig i flera utredningar. Samt givetvis gedigen praktisk kunskap från sin egen verksamhet.

Anette Broman
BEF
Utbildningsansvarig /Projektledare
anette@bef.nu
070-693 68 98

TIDNINGEN FÖR BEF-MEDLEMMAR OCH BRANSCHINTRESSENTER

Utgivare

Bergsprängningsentreprenörerna
i Sverige Ekonomiska förening, BEF.

Adress

Nya Stadens Torg 6
531 31 Lidköping
Tfn 070-899 91 54
Mail info@bef.nu
Webb **www.bef.nu**

Redaktör och Ansvarig utgivare

Jan Johansson
jan@bef.nu

Prenumeration

Tidningen finanseras av BEF och annons-
intäkter. De som önskar prenumerera eller
ett enstaka exemplar, maila till BEF.

Annonser

En annons i BEF-Nytt läses av mer än
tusen beslutsfattare inom bergsprängnings-
branschen.
För information och bokning, kontakta
BEF enligt ovan.

Tryck

SIB-Tryck Holding AB

**Citera gärna BEF-Nytt, men källa
ska anges.**

ISSN 2000-9161

Centralsugare för borrhagnar

Typiska användningsområden

- Borring för spräckning.
- Borring i städer där det ställs krav på dammfri närmiljö.
- Borring vid känsliga byggnader.
- Torr borring underjord.

Fördelar med EBS centraldammsugare på arbetsplatsen

- Förbättrad arbetsmiljö för de anställda.
- Anställda slipper hantera borrhaxsäckar.
- Inget borrhax kvar på berget.
- Ingen risk för borrhax i redan borrhaxade hål.
- Inget damm från kax vid sprängning.
- Allt borrhax samlas i centralsugarens container.
- Rent avfall. Ingen plast från säckar.
- Enkel inkoppling av centralsugaren.
- Ingen extern styrning av dammsugaren från riggen nödvändig.
- Endast 32 amp byggström.

Specifikation DSS 1

Sugkapacitet: En borrhax som borrar upp till 127 mm hål eller två borrhagnar som borrar 102 mm hål.

Uppsamlingscontainer: 8 m³ liftdumper-container.

Nätanslutning: 3-fas 400V, 32 ampere.

Upp till 50 m sugslang under gynnsamma förhållanden.

Helt automatiserad tömning av dammsugarfilter.

www.ebsrental.se

Kvalitetsstämpel

Bergsprängnings Entreprenörernas Förening

Bergsprängningen omgärdas med flera lagar, regler och förordningar än någon annan del av byggsektorn och det med rätta. Misstag som okunnighet och slarv kan få förödande konsekvenser.

Genom branschorganisationen BergsprängningsEntreprenörernas Förening supportras och utbildas medlemsföretagen (ca 100 st som står för 85% av ovanjordssprängningen i Sverige) inom säkerhet,

lagar och förordningar, teknisk utveckling, Kvalitet, Miljö och Arbetsmiljö

Medlemsföretagen förbinder sig att följa föreningens riktlinjer inom dessa områden vilket ger trygghet för våra beställare.

Byggföretagen
Branschförening

Våra medlemmar

Södra Sverige

Adrianssons Bergentreprenad AB, Konga, 070-650 72 67
Almquist Bergsprängning AB, Mjölby, 070-688 41 66
Bergbolaget i Götaland AB, Nässjö, 0380-55 52 60
Borrtema IKPQ Bergsprängning AB, Linghem 070-298 88 34
Hasslö Spräng & Markarbeten, Hasslö, 0733-72 38 30
Huskvarna Terrängtjänst, Huskvarna, 0705-31 21 40
Kalvsjöholmsbolaget AB, Kalv, 0325-511 55
Källgren & Söner AB, Eksjö, 070-509 89 25
MJ Bergsprängning AB, Ryd, 070-511 09 00
Natzéns Sprängtjänst AB, Gnosjö, 070-834 68 20
P-O's Sprängtjänst & Söner AB, Boestad, 070-523 88 20
Värnamo Sprängtjänst AB, Gnosjö, 0705-69 02 50
Österlen Håltagning AB, Hammenhög, 070-525 60 87

Mellan Sverige

Andersson & Rask Åkeri AB, Hofors, 0290-296 00
Berg & Byggtjänst i Norberg AB, Norberg, 0223-217 30
Bergsprängaren Forsberg AB, Nyköping, 070-630 79 31
Björkbackens Entreprenad AB, Mariestad, 0705-35 73 43
Björknäs Bergsprängning, Gräsmark, 070-232 08 80
Björnsätters Berg & Transport AB, Mariestad, 070-572 38 41
BoMa Entreprenad, Ulricehamn, 070-983 75 99
Dala Spräng o Grävteknik AB, 076-112 30 92
Hallstahammars Sprängtjänst AB, Hallstahammar, 0220-124 30
Hammarö Bergsprängning, Skoghäll, 070-379 71 79
HMS Maskin AB, Åsarp, 0733-17 22 40
Magnusson & Pettersson AB, Lindesberg, 070-331 35 25
Mases Spräng & Mark AB, Rättvik, 070-584 17 42
Nerikes Bergsprängning AB, Odensbacken, 070-314 92 11
Spräng & Mätkonsult i Nora AB, Nora, 0587-136 41

Sten & Betongteknik i Katrineholm, Katrineholm, 070-867 01 53
Sten-Gunnar Karlsson, Ringarum, 070-523 10 47
Stensätter Maskin AB, Eskilstuna, 070-622 15 36
Tivens Berghantering, Tived 0761- 02 17 74
Uppländska Berg AB, Norrtälje, 0176-766 40
Öregrunds Bergsprängningstjänst, Öregrund, 073-655 03 57
Östervallskogs Allteknik AB, Töcksfors, 070-516 00 64

Stockholmsområdet

Berg och Anläggning i Stuvsta AB, Huddinge, 070-712 32 22
Berglaget i Sverige AB, Järfälla, 076-852 35 98
Bergsprängning Leif Larsson AB, Stockholm, 08-647 46 40
Bergsprängningsfirman KV Larsson sonson AB, Tumba, 070-535 25 75
Bladhs Sprängservice AB, Ösmo, 070-508 11 13
C. Skönerud Bergarbeten AB, Huddinge, 073-316 99 98
Danderyds Berghantering AB, Stockholm, 070-627 27 04
EBS Rental AB, Kungsängen, 070-814 50 35
Enjäs Bergsprängning AB, Åkersberga, 070-226 47 72
EPV Entreprenad AB Järna, 070-245 45 23
Frentab Entreprenad & Söner AB, Gustavsberg, 08-570 260 90
Gnesta Bergbyggare AB, Stockholm, 070-760 20 52
Magnus Schakt AB, Saltsjö-Boo, 070-729 43 68
RG Bergkonsult AB, Värmdö, 070-999 42 49
Skullman Bergsprängning, Färentuna, 070-862 33 12
SW-Sprängtjänst, Märsta, 070-854 01 86
Södertörns Sprängtjänst AB, Huddinge, 070-405 96 95
YB Sprängtjänst AB, Saltsjö-Boo, 070-931 41 64
Åkersberga Bergsprängning, Åkersberga, 070-491 13 11

Västra Sverige

Alingsås Sprängtjänst AB, Alingsås, 0703-33 33 14
Bohus Bergsprängning AB, Hedekas, 070-336 11 68
Cullbergs Bergsprängning, Uddevalla, 0708-81 11 74

Ducimus Blasting, Sjömarken, 070-403 06 01
Fyrstads Bergsprängning AB, Rabbalshede, 070-469 02 20
Klas Myremark Bergsprängning, Jörlanda, 070-312 86 22
Lisas Bergsprängning AB, Långås, 070-593 12 79
Nitro Entreprenad AB, Göteborg, 0702-33 56 60
Reuterbratt Sprängtjänst AB, Jörlanda 0709-81 34 66
Roger Sprängare, Brålanda, 0706-655 38 79
Svensk Maskinbörning AB, Trollhättan, 0703-84 47 42
Svevia AB, Anläggning Göteborg, 070-371 23 64
Uddevalla Bergsprängning AB, Uddevalla, 070-557 02 20
Warlöfs' s Entreprenad & Anläggning AB, Kungsbacka, 073-141 46 69

Norra Sverige

Bysses Bergsprängning, Ramsele, 070-370 45 18
HSafety AB, Boliden, 0910-844 51
Kalle Sprängare, Bergsjö, 070-668 67 18
Lindströms Bergsprängning AB, Matfors, 073-841 80 57
NCC Industry AB Sverige Nord, Umeå, 070-330 10 68
Norrbottnens Bergteknik AB, Luleå, 070-625 02 36
Rocab Berg AB, Nordmaling, 070-203 85 56
Sollefteå Sprängtjänst AB, Sollefteå, 0620-163 50
Stens Bergbörning, Forsa, 070-372 99 77
Svevia AB Norr
Wallbergs Åkeri AB, Ljusdal, 0651-147 09
Västjämtdlands Sprängtjänst AB, Järpen 070-331 71 83
Å.G Sprängare AB, Robertsfors, 070-555 24 89

Utland

Bergsprängaren Bo Jansén, Jomala-Åland +35-8-405 536 123
Voglers Eesti Ou Kunda +37-251 457 02

Passiva medlemmar

Andreassons Väg & Bygg AB
Lisa's Bergsprängning
Sten Gunnar Karlsson
Thorins Bergsprängning AB

Aktivt stödjande Partners

Abesiktning Väst AB, Ansvarsbesiktning AB, Austin Sverige AB, Bjerking AB, Blome Sprängprodukter AB, Cesium AB, CME AB, Dahlgren & Mejner Teknikkonsult AB, Desrock AB, Drillit Scandinavia AB, Dundertech AB, EBS Rental AB, EPC - Sverige AB, Epiroc Sweden AB, Eurodrilling Center AB, Explosiv Utbildning AB, Explosivhund Miljö och Säkerhet AB, FORCIT Consulting AB, Forcist Sweden AB, Gruvteknik AB, HSafety AB, Impab AB, Infobic AB, Jehander, KCEM, Kruthansson AB, LIFA, LNT Järn & Sprängmedel AB, Metra Konsult AB, Mech Bergkompetens, Metron Miljökonsult AB, Nitro Consult AB, Orica Mining Services Scandinavia AB, RBT - Rockbreaker Tools AB, Ruba Gummi AB, Sandvik Mining and Construction Sverige AB, Scandinavian Rock Equipment AB, S Ekströmkonsult AB, SMC AB, SMT Sweden AB, Sprängkonsult AB, SSE Sverige AB, Svensk Borrslip och Maskinkonsult AB, SVEVIA AB, Sweco Civil AB, SWEDEQ AB, Tilia Consult AB, Transtronic AB, Yamamoto Rock Splitter AB, Yara AB, AFRY AB.

Säkerhet

Kvalitet

Miljö

www.bef.nu

BEF – det är vi som försätter berg

